

Kaj Munks prædiken 1. søndag efter påske

Taler

Kaj Munk
Præst og dramatiker

Dato

20. april 1941

Sted

Vedersø Kirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Johannesevangeliet kapitel 20, vers 19-30

- 1 Tvivleren Thomas plejer vi at kalde ham, men er det egentlig det rigtige Navn?
Tvivler er vel ret beset den, der hverken tror det ene eller det andet, men
Thomas — han tror paa sin sunde Fornuft. Hvor tit er vi ikke løbet paa ham i
1941! og maaske tiere endnu i 1939! Han har Sansen aaben for
5 Kristendommens Værdier, men han skræmmes bort af alt det, der gaar over hans
Forstand. Jesu Bjergprædiken, Jesu paa eengang stolte og jævne Færd, Jesu
Heltedød, saa fjernt fra alt Teater, al Positur, denne bange Mand, der ikke har
en Sokrates's Forsorenhed at støtte sig til, nej, for hvem det er ganske og blodigt
10 Alvor, uden nogen Vej udenom, for Pligten kræver det, Kaldet kræver det, “dog
ske ikke min, men din Vilje”, alt dette fængsler og drager den moderne Thomas,
men saa kommer disse utrolige Beretninger om Vand, der bliver til Vin, om en
Mand, der vandrer paa Søen, om halvtopløste Kroppe, der kaldes ud af Gravene
og gives tilbage til Livet, om Engle og Aander, og til Slut om Mesteren selv, hvis
døde Legeme trækker Ligtøjet af sig og ruller det pænt sammen, farer “op” til en
15 “Himmel”, vi jo nu ved ikke kan eksistere i det fysiske Rum, og dog gennem
lukte Døre dukker op i Disciplenes Kreds, disse utrolige Beretninger tropper
frem og forlanger at blive troet, sammen med Besynderligheder om, at 3
Haandfulde Vand over et Spædbarns Hoved skulde have Betydning for dets
evige Skæbne, og at en Bid Brød og en Slurk Vin under visse Omstændigheder
20 paa eengang skulde stadig være Brød og Vin og dog ogsaa et Stykke Krop og lidt
Blod af et Menneske og kunne give dem, der nyder det, Del i guddommelig
Natur! Vor sunde Fornuft raader os til at antage, at alt dette er oldtidige
Gudeforestillinger, ukræsne Ivrrere for den nye Religion har overført saa
temmelig raa til deres Favorit for at gøre ham mere imponerende for de
25 uvidende tilbageholdende.

Jo, der er gaaet 1900 Aar, men Thomas er lige levende endnu: Uden jeg faar set

30 Naglegabet i hans Hænder og stikker min Haand i hans Side, vil jeg ingenlunde tro.

Saa fortæller Johannes os her, at det virkelig skete. Der gik 8 Dage, hvor Thomas var helt uden for Kredsen, uden for dens nye Tro, dens Begejstring, dens Sejersglæde. Men Søndag efter Paaske stod Jesus der pludselig igen, lyslevende
35 mellem Vennerne, og vendte sig til Thomas og sagde til ham: — “Du raadne Ven, du syge Sjæl, du Skamplet paa mit Vennelag, hvor kan du tvivle saa daarligt, hvor kan du fornægte saa stivnakket? Har jeg ikke sagt jer paa Forhaand, hvordan det vilde gaa? forstod du ikke ud af hele min Færd, at Gud var med mig og aldrig kunde svigte mig? havde du virkelig ikke engang faaet fat i
40 saa meget, at min Død var mit Livs Triumf? Og var du tillukket og tilstoppet for alt det, jeg har søgt at dele med dig, saa min Udvalgelse af dig og mit Arbejde for dig har været spildt, saa maatte du i hvert Fald af Lyset paa de andres Ansigter og deres vaagnende Kampmod have fattet, at noget var sket, og ogsaa lukket dit frosne Hjerter op for det springende Væld. Vi kan ikke være tjent med
45 dig som Discipel, du er en Dødvægt, vi ikke længere kan slæbe paa, du og din sunde Fornuft maa gøre hinanden Følge bort fra de levendes Kreds.”

Nej, saadan sagde han ikke. En Irettesættelse gav han ham ganske visst, en saare mild, men han føjede hans Ønske, for det utrolige gav han ham Syn for Sagn.

50 Der er mange i de Dage, der har sagt som Thomas. Pilatus har smilt sit skeptiske Smil, Kaiphassens sit hvasse haanlige: “Den Opstandelse tror vi ikke paa, før vi har stukket Haanden i Saaret efter Landsestikket i hans opstandne Side.”

55 Men Pilaterne og Kaiphasserne fik Lov at beholde deres Smil. Der kom ingen Kristus gennem lukte Døre til *dem*.

Hvorfor kom han da til Thomas?

60 Jeg ved et Svar.

Fordi han var Discipel.

Fordi han havde Hjertets Forhold til Mesteren.

65 Hans Benægtelse var ikke Had og ikke Sport og ikke Ligeledhed. Hans

inderlige Længsel var jo at kunne dele de andres Glæde, at kunne tro paa den kæres fulde og hele Sejr.

70

Men han kunde ikke. Han kunde ikke. Snarere end at ofre "sin sunde Fornuft" maatte han ofre sit Hjertes Fred og Lykke.

***

75

Der tales saa ofte om Tro, at Kristendommens Nøgleord er Tro. Men Tro er ikke Kristendommens dybeste Ord, maaske er det dens stærkeste, men dens dybeste Ord er Kærlighed. Tvivl er Synd, Fornægtelse er Synd, men Synden mod den Helligaand er det kolde Hjerte. Thomas var Tvivler, Thomas var

80 Benægter, men han var Herrens Discipel, fordi hans Hjerte holdt fast ved, hvad det hørte til og engang havde valgt sig og var udvalgt af, imod Tro og imod Haab holdt fast ved det, derfor blev han ikke forkastet, men fik den Tro givet, han ikke selv formaaede at tage.

85

Men han fik det ikke straks. Jeg kan se ham for mig i de 7 Dage fra Søndag til Søndag; de har været ondere end Kong Faraos 7 magre Aar. Lige frygteligt for dem alle var Slaget, da alt det, de vidste og kendte som Grunden under deres Liv, skred sammen og sank i Grus og skylledes bort. Men 10 Gange frygteligere for Thomas med-et at se de andre bjergede og sig selv helt udenfor, ganske alene.

90 Der er ikke stønnet mange bitrere Ord her paa Jorden end disse: "Jeg skal stikke Haanden i hans Side og Fingrene i Naglegabene, før jeg kan tro alt det der."

95

Hvor ligner det saa Jesus med denne Overraskelsens straalende Taktik! Da Stunden er inde, staar han der. Der bliver ingen Diskussion af og ingen

Argumentation. Han peger blot paa sin Side, han rækker Hænderne frem. Thomas har heller ikke Brug for Ord. Der er ingen Retfærdiggøren sig, ingen Gaaen i Rette: "Hvorfor viste du dig for de andre, da jeg ikke var til Stede? hvorfor fik de Troen i Hænde, mens jeg stødtes fjernere ud i Mørke og Nød?"

100

"Min Herre og min Gud!" det er hans Bekendelse, hans Tak. Det er ogsaa nok. Tværtimod Fornuften føler han sin Tvivl og Nægten som en Synd. Hans Røst er Graad, der klarer sig og bliver til Lykke.

105

Vi hører Isen bryde op, vi ser de frigjorte Bølger tindre i Solen. Vi tvivler ikke om, at Thomas nu kan gaa ud og øve en særlig Gerning, som ingen af de andre

bunder dybt nok til.

Se, dette er Evangeliet for dig, du Kristensjæl, der tumler i Tvivl og Tro, i
110 Anfægtelse og Benægtelse. Det er Evangeliet, der ikke kommer for at katekisere
eller paanøde Dogmer eller holde Dom, men bare for at lytte efter dit Hjertes
Slag. Slaar det for den Herre Kristus, at hvordan eller hvordan ikke, men ham
har det valgt sig, ham hører det til, da siger Evangeliet til dig: saa vær tro! hold
ud! at eje Troens Visshed er en stor Lykke; du hører ikke til dem, hvem den
115 Gave er betroet som noget selvfølgeligt; men Mesteren har ogsaa Brug for
Thomas-Sind, ogsaa de har Plads blandt hans Disciple; og det skal du vide: naar
Tiden til det er inde, vil han selv bringe Ende paa din Uvisshed og dit Sagtemod.
Du skal forstaa, at Hovedsagen ligger ikke i det, du ikke forstaaer. Kristus har
haft Disciple, for hvem Ord som Jomfrufødsel, Kødets Opstandelse,
120 Sakramenter var Ord uden Mening. Lad være med at stirre dig blind paa dem.
Lad aldrig Djævelen bilde dig ind, at saa kan du ikke være Jesu Discipel. Vogt dig
i det hele for golde og sygelige Selvspekulationer, om hvorvidt du er troende
eller ikke troende. De fører ingensteder hen, højst nedad. Men vær tro mod dit
Hjerte, der engang for alle har valgt; øv praktisk Kristendom. Da vil han selv,
125 naar Timen er inde, om saa Dørene er aldrig saa lukkede, komme til dig
lyslevende, vise dig de Hænder, der blev gennemborede for din Skyld, og du vil
bøje dig og stamme i et Skælv af Anger og Lyksalighed: Min Herre og min Gud.

Og naar du først har kaldt ham med saa stort et Navn, vil intet længere være dig
130 "uforstaaeligt". Maaske det da vil blive din sunde Fornuft det kæreste i
Kristendommen, alt det, du før slet ikke kunde have med at gøre.

Men vort Evangelium i Dag rækker længere ud. Det omarmer mange af dem,
der end ikke aner, det har Bud til dem. Der er vitterlige Fornægttere, sprængt
135 langt bort fra Kristendom af Præsters forlorne Forkyndelse, af Kristnes verdslige
Liv, af Kirkens Brøst og Kirkens Synd. Disse Mennesker fornægter Kristus,
saavidt de ved, men han bor, uden at de selv aner det, i deres Hjerters Ydmyghed
og Stræben efter Sandhed. Ogsaa de kan leve i Thomasugens Fortvivlelse,
krympende sig i Smerte over, hvordan det Ædle trædes med jernskoet Hæl og al
140 Kamp for Retfærdighed synes haabløs. Og dog er de tro og holder ud. Ogsaa for
dem gælder det, at ved Ugens Ende vil han aabenbare sig for dem, de skal se
ham, som han virkelig er, deres Hjerters Gæst og den endelige Sejrherr over
Døden og al dens Væsen og alle dens Gerninger, og ogsaa de vil hilse ham hver
især med: "Min Herre og min Gud."

Kilde

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet

Kildetype

Digitalt manuskript

150

Tags

1. søndag efter påske, Anden Verdenskrig, Danmarks besættelse 1940-1945, Prædiken, Prædikener fra 1900-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/kaj-munks-praediken-1-sondag-efter-paske>

155

160

165

170

175

180